

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

освітньо-професійна програма Фінанси, фінансовий менеджмент
та страхування

на тему: **«Інвестиційний портфель: сутність та особливості формування»**

Виконавець:
студентка 41Ф факультету
фінансів та банківської справи
Попій А. А.

Науковий керівник:
к.е.н., старший викладач
Домбровська С. О.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. В сучасних умовах інвестування набирає популярності оскільки стає рушійною силою для розвитку економіки та можливістю для отримання додаткового доходу, саме тому важливим постає питання визначення сутності інвестиційного портфелю та особливостей його формування.

Купівля цінних паперів є важливою складовою будь-якого інвестиційного портфеля. У більшості випадків фінансові ресурси вкладаються не в один, а в кілька різних типів цінних паперів, які й призводять до портфельного інвестування.

Існуючі теорії оптимізації дозволяють визначити велику кількість так званих «ефективних» інвестиційних портфелів. З цієї великої кількості інвестори можуть вибрати портфель, який пропонує найбільший потенціал для прибутку, а також представляє управлінський рівень ризику, або вони можуть вирішити мінімізувати ризик свого портфеля з точки зору доходу, який він генерує. Оскільки робота розкриває ці аспекти, саме це і говорить про її актуальність.

Дослідженням інвестиційного портфелю займалися багато вітчизняних та закордонних науковців, серед яких варто зазначити: Блавацький П., Бондар Ю.А., Василенко Д.В., Гетьман О.М., Гордон Дж.А., Дж. Ейченгер, Джусов О., Дзюба П.В., Іваненко Т.В., М. Міллер, Майерс С., Марковіц Г., Мерфі Дж. Михайленко О.В., Прокопенко Н.С, Ченг Дж., Шарп У., що займалися дослідженням формування інвестиційного портфеля та досягненням максимальної ефективності.

Мета даної роботи полягає в запропонуванні найбільш ефективних шляхів оптимізації портфельного інвестування на основі дослідження теоретичних основ формування інвестиційних портфелів.

Щоб досягти вище зазначеної мети були поставлені наступні **завдання**:

- розкрити сутність інвестиційного портфелю;
- висвітлити моделі формування інвестиційного портфелю;
- навести основні етапи формування інвестиційного портфеля;
- охарактеризувати підходи до визначення прибутковості інвестиційного портфелю;
- проаналізувати тенденції на ринку цінних паперів;
- розглянути моделювання інвестиційних портфелів та оцінити їх прибутковість;
- навести новітні підходи до оцінки інвестиційних портфелів;
- описати переваги використання альтернативних інвестицій для формування інвестиційного портфелю;
- сформулювати шляхи оптимізації інвестиційних портфелів.

Об'єктом дослідження цієї роботи є процес формування інвестиційного портфелю.

Предметом дослідження виступає теоретичні та методичні основи формування інвестиційного портфеля.

Методи дослідження. В даній роботі були використані загальнонаукові методи, такі як індукція та дедукція для визначення сутності досліджуваного поняття, методи порівняння для дослідження теорій щодо формування та розрахунку інвестиційного портфелю. В аналітичній частині роботи були використані такі методи як технічний та фундаментальний аналіз для визначення ефективності та доречності інвестування.

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи є підручники, дослідження і наукові публікації як вітчизняних так і зарубіжних вчених; статистичні матеріали; офіційні сайти бірж та електронні ресурси світової мережі Internet.

Апробацію результатів дослідження було здійснено шляхом публікації тез за темою «Теоретичні аспекти формування інвестиційного портфелю» у збірці VII студентської науково-практичної конференції факультету фінансів та банківської справи Одеського національного економічного університету "Стабілізація фінансово-економічної системи України" у квітні 2023 року.

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальна кількість сторінок - 68, кількість таблиць -14, рисунків -15. Для написання кваліфікаційної роботи було використано – 55 джерел.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні підходи до визначення інвестиційного портфелю та його видів**» досліджена сутність інвестиційних портфелів, надана їх класифікація та визначаються основні етапи формування.

У другому розділі «**Моделі розрахунку прибутковості та рівня ризику інвестиційного портфелю**» проведено аналіз основних моделей розрахунку дохідності та ризику інвестицій, проаналізовано основні тенденції на ринку цінних портфелів та визначено найбільш привабливі сектори інвестування. Було розраховано найбільш привабливі портфелі за обраними акціями.

У третьому розділі «**Напрямки розвитку сучасного портфельного інвестування**» розглянуто сучасні теорії стосовно формування ефективного портфелю та їх основні недоліки. Було проаналізовано доречність альтернативного інвестування в сучасних умовах та надані рекомендації для підвищення ефективності альтернативного інвестування.

ВИСНОВКИ

У рамках дипломного дослідження було досліджено сутність та особливості формування інвестиційного портфеля. Таким чином було встановлено, що інвестиційний портфель - це сукупність фінансових активів, призначена для здійснення інвестиційної діяльності відповідно до розробленої інвестиційної стратегії підприємства і виступає як цілісний об'єкт управління. Основною метою портфельного інвестування є отримання прибутку, що перевищує пов'язані з цим витрати.

Інвестори самостійно визначають бажаний рівень дохідності та встановлюють різні завдання для свого портфеля, такі як заощадження коштів, капітальний ріст, періодична прибутковість, ліквідність та мінімізація ризиків, відповідно до цього повинна обиратися інвестиційна стратегія, що допоможе досягти бажаної мети. Було виявлено, що через це інвестиційні портфелі можна класифікувати за різними факторами, зокрема за стратегією інвестора та рівнем ліквідності. Такі класифікації включають портфелі зростання, доходу, консервативні портфелі, портфелі високоліквідних інвестиційних об'єктів та збалансовані портфелі.

Основні вимоги до формування інвестиційного портфеля включають диверсифікацію, адекватну оцінку ризику та дохідності активів, а також урахування інвестиційних цілей та обмежень інвестора.

Було виявлено, що формування інвестиційного портфеля базується на ряді методологій та теорій, таких як Сучасна теорія портфеля (МРТ), Постмодерна теорія портфеля (РМРТ), а також моделі, які враховують поведінкові аспекти та адаптивність. Кожна з цих підходів має свої переваги та обмеження, і вибір конкретного методу формування портфеля залежить від інвесторських потреб, ризикової толерантності та ринкових умов.

Особливості формування інвестиційного портфеля включають розподіл активів залежно від їхньої дохідності, ризику та кореляції, ребалансування портфеля для збереження бажаного ризикового профілю та врахування специфіки ринків та класів активів, таких як акції, облігації, нерухомість, сировинні товари тощо. Крім того, врахування поведінкових аспектів, таких як психологічні упередження та раціональність інвесторів, може сприяти поліпшенню процесу формування портфеля.

Для того щоб сформувати ефективний портфель, необхідно точно визначити дохідність та ризик. Для оцінки фінансових інструментів використовуються фундаментальний і технічний аналіз.

Фундаментальний аналіз використовує оцінку фінансової звітності, трендів у галузі та макроекономічних характеристик для визначення внутрішньої цінності акцій. Коефіцієнти, такі як прибуток на акцію (EPS), P/E (ціна/прибуток) і P/S (ціна/продажі), використовуються для порівняння прибутковості компаній незалежно від сектору та розміру самих компаній.

Технічний аналіз базується на математичному моделюванні ринкової кон'юнктури та динаміки цін і обсягів. Це включає в себе використання графіків,

індикаторів та інших технічних інструментів для прогнозування майбутніх тенденцій.

Отже, можна сказати, що фундаментальний аналіз оцінює внутрішню цінність акцій, а технічний аналіз прогнозує майбутні тенденції на основі динаміки ринку.

Оглянувши поточні тенденції на фондовому ринку, було виявлено декілька можливих варіантів для формування довгострокового інвестиційного портфеля з помірною ризикованістю. Застосовуючи диверсифікацію, було поставлено за завдання сформувати збалансований портфель, тому він має складатися на 50% з акцій, на 40% з облігацій та на 10% з інших активів.

У склад портфеля було вирішено включити компанії, які вважаються недооціненими, такі як Meta Platforms (раніше Facebook), Alphabet, Microsoft і Amazon. Для більшої диверсифікації розглянуті акції HSBC Holding, Jonson & Jonson та Coca-Cola Co. Китайська компанія Alibaba Group Holding також була додана до аналізу, оскільки вона має велику капіталізацію і лідирує у секторі ритейлу. Для зменшення ризиків портфелю були додані облігації США, Великобританії і золото.

Було проведено аналіз доходності та ризику акцій відібраних компаній за період 2020-2023 років. Використовуючи історичні дані про денну доходність та стандартне відхилення цін акцій, були розраховані середня річна доходність та ризик для кожної компанії, також коефіцієнти Шарпа, Сортино, Трейнора та коефіцієнт інформації. Далі, за допомогою показників VAR і CVAR були оцінені можливі втрати для кожної з акцій.

На основі аналізу було відібрано акції Google, HSBC, Coca-Cola та Johnson & Johnson для формування портфеля. Спочатку було розглянуто портфель з рівною вагою акцій, але отриманий коефіцієнт Шарпа був недостатнім. Тому шляхом оптимізації було знайдено найефективніший портфель з вагами акцій, що мав коефіцієнт Шарпа більший за 1. В результаті було відібрано 20 найкращих портфелів, які показували найкращу відношення ризику до доходності порівняно з портфелем з рівною вагою. Отже, зробивши аналіз, можна зробити висновок, що вибір оптимального портфеля залежить від показників волатильності, прибутковості та коефіцієнта Шарпа.

Запропонована структура портфеля з розподілом активів на 50% акцій, 40% облігацій та 10% інших активів призводить до зниження ризику та збільшення доходності портфеля. Коефіцієнт Шарпа такого портфеля становить 1.093, що свідчить про його ефективність. Основні сектори портфеля - акції напоїв та облігації США. Дані власного аналізу доводять правдивість і доречність застосування сучасної портфельної теорії для формування інвестиційних портфелів.

Недивлячись на це, використання постмодерних підходів до формування інвестиційного портфелю дозволяє зважувати на багатофакторність ринку, враховувати нестандартні ситуації та неочікувані події, що впливають на ринкові ціни та прибутковість активів. Дослідження показали, що постмодерні теорії інвестиційного портфелю надають нові підходи до диверсифікації та ризик-менеджменту, що сприяє зниженню втрат та підвищенню потенційної вигоди для інвесторів.

Так само було виявлено доречність включення альтернативних інвестицій, якщо інвестиційний капітал інвестора є досить великим, оскільки альтернативні

інвестиції охоплюють широкий спектр активів, таких як нерухомість, приватний капітал, хедж-фонди, сировина, мистецтво та інші, які відкривають нові можливості для диверсифікації портфеля та отримання прибутку.

Дослідження показали, що альтернативні інвестиції можуть мати високий рівень доходності та при цьому відмінні характеристики ризику порівняно з традиційними активами, такими як акції та облігації. Вони можуть принести стабільний дохід, захист від інфляції та навіть збільшити значення портфеля у довгостроковій перспективі.

Застосування альтернативних інвестицій вимагає додаткового дослідження, глибокого розуміння ринку та врахування індивідуальних фінансових цілей та ризикової толерантності. Інвестори повинні бути готові до довгострокового збереження своїх інвестицій та розуміти, що результати можуть варіюватися в залежності від ринкових умов та факторів, що впливають на конкретні активи.

Загалом було встановлено, що портфельне інвестування є відносно безпечним засобом інвестування коштів, що дозволяє коригувати доходність та ризикованість, яку бажає отримати інвестор. Саме портфельне інвестування допомагає диверсифікувати власні активи та інвестувати відразу у декілька бажаних інструментів чи проектів. Проте якщо інвестор хоче ододати до портфелю альтернативні інструменти, перед їх включенням в портфель рекомендується отримати професійну консультацію та ретельно оцінити свої фінансові цілі та ризикову толерантність.